

Protokoll fört vid det femtiofjärde sammanträdet med styrelsen för Stiftelsen för Strategisk Forskning den 5 november 2002

Mötet genomfördes på stiftelsens kansli, World Trade Center, Kungsbron 1, Stockholm

Deltagande ledamöter

Ingvar Carlsson, ordförande
Per Andersson
Harry Frank,
Christer Karlsson
Gudmund Larsson
Lennart Låftman

Karin Markides
Birgit Norinder
Eva Olsson
Helena Peilot
Hans Wolf-Watz

Frånvarande ledamöter

Maria Masucci
Maria Norrfalk

Deltagare från kansliet

Staffan Normark, VD
Ingela Agrell
Björn Brandt, kanslichef, sekreterare
Olle Edqvist, planeringschef
Karl-Olov Fentorp
Inger Florin

Ingvar Isfeldt
Olof Lindgren
Birgitta Lundin
Lena-Kajsa Sidén
Anders Sjölund
Henryk Wos

Inbjudna gäster

§ 7 Billy Fredriksson, Lars Frenning, Gunnar Boman
§ 8 Olof Sjöström

§ 1 Fastställande av dagordning

Den utsända ärendelistan *godkändes*.

§ 2 Val av justerare, föregående mötes protokoll, adjungeringar

Karin Markides *utsågs* att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet.

Protokoll från styrelsens femtiotredje sammanträde hade sänts ut inför sammanträdet. Inga kommentarer förelåg.

Övriga deltagare i sammanträdet adjungerades enligt deltagarförteckning.

§ 3 Beslut fattade med stöd av delegation

En förteckning över beslut fattade med stöd av delegation hade sänts ut (bilaga 1).

Styrelsen *beslöt*

att med godkännande lägga anmälda beslut till handlingarna.

§ 4 Förlängt anslag för forskarskolor

Stiftelsen beslutade år 2000 om en förändrad policy för sin forskarskolefinansiering. Beslutet innebär en renodlad finansiering där stiftelsens insatser koncentreras till kursverksamheten, nationell samordning och doktorandfinansiering av forskarskolans kurspaket. I enlighet härmed anvisade stiftelsen 2001 sammanlagt 125 miljoner kronor för förlängning av ett antal av stiftelsens äldsta forskarskolor. Verkställande direktören föreslår, mot bakgrund av att resterande forskarskolor bör ges samma möjlighet till förlängning som de forskarskolor som tidigare anvisats medel för detta, att 35 milj kr anvisas för en ny utlysning där dessa bereds tillfälle att söka medel.

I diskussionen betonades vikten av att stiftelsen i utannonseringen betonar högskolornas ansvar för verksamheten när stiftelsens stöd trappas ned och avslutas. Den expertgrupp som biträdde vid beredningen av föregående medelsfördelning för ändamålet bör, för att garantera kontinuitet i bedömningen, kunna medverka även vid fördelningen av de nya medlen.

Styrelsen *beslöt*

att uppdra åt verkställande direktören att utlysa medel för tre års förlängd forskarskoleverksamhet inom en total ram av 35 000 000 kr.

§ 5 Strategiska engångsinsatser tillsammans med högskolor

Stiftelsen har i budgeten för 2002 reserverat 20 milj kr för strategiska engångsinsatser tillsammans med högskolor. Ansökningar om medel föreligger eller är under ingående från universiteten i Stockholm, Uppsala, Linköping och Göteborg. Tidigare år har medel anvisats för insatser tillsammans med universiteten i Lund och Umeå, Kungl. Tekniska Högskolan, Chalmers och Karolinska Institutet. Inga medel har anvisats innevarande år.

Ansökan från Stockholms universitet avser ett centrum för riskanalys i samarbete med Karolinska Institutet. Ansökan från Uppsala avser det s k BASTU-projektet, ansökan från Linköping rekrytering av excellenta forskare och ansökan från Göteborgs bildandet av ett marint forskningscentrum. Ärendet har beretts av strategigruppen för övergripande strategiska insatser (ÖS-gruppen). ÖS-gruppen föreslår att ansökan från Stockholms universitet avslås men att övriga ansökningar bereds vidare för beslut senare. Verkställande direktören tillstyrker ÖS-gruppens förslag.

Styrelsen såg ett antal kvalitetsbrister i ansökan från Stockholm, bl a avseende grad av genomarbetande, överblick och lägesbeskrivning, men noterade områdets vikt liksom värdet av föreslaget samarbete mellan samhällsvetenskap och naturvetenskap. Forskningsområdet bedömdes till stor del falla utanför stiftelsens stadgeenliga ansvarsområde. Styrelsen noterade också att en av de sakkunniga som bedömt ansökan från Stockholms universitet, Britt-Marie Drottz-Sjöberg, eventuellt skulle kunna bedömas vara jävig i ärendet, varför ingen hänsyn togs till detta yttrande vid bedömningen.

Styrelsen *beslöt* i enlighet med verkställande direktörens förslag

att avslå ansökan från Stockholms universitet avseende medel till ett centrum för riskanalys i samarbete med Karolinska Institutet. Övriga ansökningar tas upp till beslut senare.

§ 6 Full kostnadstäckning

I slutet av 2001 tillsattes en nationell arbetsgrupp med företrädare för forskningsfinansiärer och högskolor med uppgift att överväga hur ett system för full kostnadstäckning skulle kunna utformas. Stiftelsen har medverkat i gruppen som letts av Ingemar Mundebo. Företrädare för samtliga deltagande finansiärer och högskolor utom Cancerfonden har ställt sig bakom gruppens rekommendation.

Gruppens förslag för de närmaste åren innebär i korthet att för projekt som beslutats efter den 1 januari 2003 skall ett påslag för indirekta kostnader om 18 % och ett påslag för lokalkostnader om 17 % tillämpas, sammanlagt 35 %. För stora program och långsiktigt stöd till hela forskningsmiljöer skall den samlade finansieringen kunna överenskommas mellan finansiär och universitet / högskola i varje enskilt fall. Förslaget innebär således att stiftelsens program kan behandlas individuellt. I enklare fall kan schablonen tillämpas, t ex för individuella anslag.

Styrelsen såg en rad problem med förslaget, bl a avsaknaden av incitament för effektivisering och rationalisering av administration liksom frånvaron av styrning och överblick över de reella indirekta kostnaderna för individuella projekt. Det bör också redovisas vad som skall ingå i påslaget om 18 %. Några realistiska alternativ till att nu acceptera detta interimistiska förslag med den förhandlingsmöjlighet som öppnas för större satsningar torde dock inte vara möjliga.

Styrelsen *beslöt*

- att för stiftelsens del ställa sig bakom rekommendationerna i utredningens förslag samt uppdra åt den verkställande direktören att underteckna det slutliga avtalet om detta är i överensstämmelse med stiftelsens förutsättningar.

§ 7 Arbetsordning för ProViking

Styrelsen diskuterade vid sammanträdet den 24 september, § 8 den juridiska formen för programmet och uppdrog åt verkställande direktören att återkomma med en fördjupad analys och ett förslag till permanent organisation. Interimsstyrelsen för programmet har studerat alternativen aktiebolag, egen stiftelse samt enhet inom stiftelsen och föreslår att ProViking tills vidare drivs som enhet inom stiftelsen med en av stiftelsens styrelse godkänd arbetsordning. Övriga alternativ bereds vidare och interimsstyrelsen återkommer i ärendet. Billy Fredriksson, ordförande i interimsstyrelsen föredrog förslaget och Gunnar Boman, jurist som biträtt interimsstyrelsen, redovisade de juridiska bedömningarna.

Styrelsen diskuterade de alternativa associationsformerna och såg, baserat på aktuell information, inga skäl som talade för någon annan form än enhet inom stiftelsen. Om nu icke kända motiv för t ex aktiebolagsformen framkommer senare bör frågan kunna prövas då. En uppdaterad övergripande information om programmets aktuella planeringsläge skall tillställas styrelsen senast om tre månader.

Styrelsen *beslöt*

- att ProViking tills vidare drivs som en enhet inom stiftelsen i enlighet med förslaget till arbetsordning med vissa ändringar i enlighet med styrelsens diskussion (bilaga 2),
- att avsätta högst 3 milj kr per år för den löpande driften. Medlen avropas halvårsvis från tidigare beslutat anslag på 180 milj kr för programmets forskning, inklusive forskarskolan, samt
- att ProVikings styrelse får i uppdrag att beakta frågan om juridisk form, och vid behov återkomma med ett nytt förslag som är lämpligt både verksamhets- och skattemässigt.

§ 8 Stiftelsens kapitalförvaltning

Olof Sjöström, ordförande i stiftelsens kapitalutskott, redovisade den aktuella kapitalsituationen, utskottets beslut angående ny förvaltare av specialfonder och förslag om uteslutning av två företag med hänvisning till stiftelsens fastställda etiska principer. Kapitalet utgjorde vid utgången av oktober månad 8,7 miljarder kr och har t o m 31 oktober under 2002 minskat med 16 % varav 10 % beror på börsfallet och 6 % utgör utbetalningar av forskningsmedel. Under november kommer 75 milj kr att investeras i den nya hedgefonden RAM ONE, förvaltd av Rational Asset Management AB.

Utskottet har vid sitt sammanträde den 22 oktober utförligt diskuterat de etiska frågorna i stiftelsens kapitalförvaltning utgående från en rapport som Caring Company – Etikanalytikerna i enlighet med avtal med stiftelsen levererat. Rapporten analyserar stiftelsens diskretionära aktieinnehav med avseende på tillämpade etiska kriterier och lämnar rekommendationer till uteslutningar. Utskottet har individuellt diskuterat de uteslutningar av företag som föreslagits och beslutat att avvakta med vissa mot bakgrund av de uppgifter som förelåg vid sammanträdet. Betr företagen Standard Chartered och Thomson Multimedia beslutade utskottet att föreslå styrelsen att godkänna uteslutning av dem från stiftelsens aktieportföljer. Utskottets ordförande redovisade skälen för uteslutningen utgående från Etikanalytikernas rapport. Standard Chartered har varit inblandad i antifackligt agerande i Zimbabwe och Thomson Multimedia i diskriminering av kvinnor i Mexico.

Styrelsen *beslöt*

att med godkännande notera rapporten från stiftelsens kapitalutskott samt att utesluta Standard Chartered och Thomson Multimedia från stiftelsens aktieinnehav.

§ 9 Utkast till strategisk planering och budget för 2003

Vid styrelsens sammanträde den 24 september redovisades underlag från styrelsens arbetsgrupp för strategiska uppgifter för åren 2003 och 2004. Styrelsen ställde sig bakom förslaget och uppdrog åt verkställande direktören att utarbeta ett nytt dokument, baserat på styrelsens diskussion. Ett nytt underlag, inklusive utkast till budget med medelsfördelning för 2003 hade bifogats kallelsen.

Styrelsen diskuterade underlaget och ställde sig bakom den övergripande inriktningen och utkastet till medelsfördelning med vissa kommentarer, bl a avseende förslaget till särskilda insatser för att underlätta kommersialisering av stiftelsestödd forskning, där viss tveksamhet uttrycktes till den modell för insatser som skisserades i dokumentet. Det bör noteras, att FoU-delen, där tyngdpunkten i stiftelsens och forskarnas insatser ligger, utgör en begränsad del av den totala innovationsprocessen.

Styrelsen *beslöt*

att uppdra åt verkställande direktören att med beaktande av de synpunkter som lämnats i diskussionen återkomma med ett nytt dokument innehållande budgetförslag för 2003 vid decembersammanträdet.

§ 10 Center for the Study of Higher Brain Functions, Brain-like computing and Motility Systems (BCM-centrum)

Förslag till stöd till att skapa ett svenskt centrum med starkt tvärvetenskaplig inriktning mot neurovetenskap, datavetenskap och motilitet har bearbetats och diskuterats i styrelsen vid ett flertal tillfällen under de gångna två åren. En redovisning av de olika stegen i processen hade bifogats kallelsen liksom ett brev från ett antal engagerade forskare (se § 11 nedan). Med den lägre verksamhetsbudget som stiftelsen planerar framöver, är det inte realistiskt att genomföra projektet.

Annorlunda vägar att finansiera tvärvetenskaplig forskning inom detta område bör övervägas och medel bör framöver avsättas för detta inom den utlysning av tvärvetenskapligt samarbete mellan livsvetenskap och andra områden (Bio-X) som planeras för 2003.

Styrelsen *beslöt*

att med hänvisning till ovan redovisade kommentarer avslå intresseanmälningarna och de preliminära förslagen till ett Centrum för studium av högre hjärnfunktioner, datavetenskap och motilitet från Göteborg, Lund, Stockholm och Umeå

§ 11 Information och meddelanden

Stiftelsens kapital

Stiftelsens totala förmögenhet den 31 oktober 2002 (prel)	8 652 milj kr
Beviljade ej utbetalda anslag vid årsskiftet 01/02	2 595 milj kr
Nya åtaganden under 2002 t o m 30 september	294 milj kr
Utbetalt under 2002 t o m 31 oktober	627 milj kr

Nya ärenden

En förteckning över nya ärenden under beredning (2002-10-22) hade bifogats kallelsen.

Inkomna skrivelser om LV-centra och BCM

Rickard Holmdahl, Lunds universitet och Sten Grillner m fl, Karolinska Institutet hade inkommit med skrivelser m a a av angivna ärenden. Styrelsen diskuterade skrivelserna och fann ingen anledning att vidta några åtgärder med anledning av dessa.

Pressklipp

Pressklipp med aktuella artiklar som berör stiftelsen hade bifogats kallelsen.

Utllysning av ramanslag inom LV-området

I enlighet med styrelsens tidigare beslut kommer ramanslag inom två delområden av det livsvetenskapliga området att utlysas. Förslag till utlysningstext hade översänts för kännedom och eventuella synpunkter. Inga förslag till ändringar förelåg varför utlysningen kommer att sändas ut i enlighet med tidigare planering.

Från akademisk forskning till tillväxtföretag: Ett åtgärdsprogram

Stiftelsen har tillsammans med VINNOVA finansierat en studie om kommersialisering av forskning, som genomförts av Real Venture Group AB. Studien hade bifogats kallelsen för kännedom.

KVA/IVA-granskning av stiftelsen

Vetenskapsakademien och Ingenjörsvetenskapsakademien hade fastställt sina direktiv för granskningen av stiftelsen. Direktiven delades ut vid sammanträdet. Preliminärt är granskarna Lennart Philipson, KI (ordf), Karl Johan Åström, LU, Alf Lindberg, KI, Göran Grimvall, KTH och Bjarne Däcker, Ericsson. Styrelsen noterade att Philipson undertecknat en debattartikel om stiftelsens insatser som publicerats i DN den 3 november. Skrivelse från KVA med anhållan om finansiering från stiftelsen torde föreligga till styrelsens decembermöte.

§ 12 Övriga frågor

Bota Vasa

Ett antal forskningsfinansiärer har diskuterat att gå in med stöd för att söka lösningar på de allvarliga utfällningar som drabbat regalskeppet Vasa och även stiftelsen har kontaktats med en förfrågan om eventuellt stöd. Verkställande direktören föreslår att stiftelsen bidrar med 1 milj kr till projektet under förutsättning att ett antal övriga forskningsfinansiärer också medverkar.

Styrelsen *beslöt*

att bidra med 1 milj kr till projektet ”Bota Vasa”, under förutsättning att en rimlig samlad finansiering från olika forskningsfinansiärer kan åstadkommas.

Sammanträden våren 2003

Styrelsen beslöt preliminärt att sammanträda vid följande tidpunkter under våren 2003:

Tisdag 11 februari 10.00 – längst 17.00
Onsdag 9 april 12.00 – torsdag 10 april 12.00 (internatmöte i Stockholms närhet)
Onsdag 4 juni 10.00 – längst 17.00

Styrelsesammanträdet den 11 december

Sammanträdet kommer att avslutas med en gemensam middag för styrelse och kansli på Stallmästargården.

Jäv vid beslut om centra inom livsvetenskaperna

Hans Wolf-Watz anmälde att han i efterhand observerat att han borde ha anmält jäv vid styrelsens beslut om strategiska centra inom livsvetenskaperna (protokoll 17 juni 2002, § 6) på grund av en sampublication tillsammans med en av de medsökande till en av anslagsmottagarna. Styrelsen noterade med beklagande att Wolf-Watz borde ha anmält förhållandet men konstaterade att beslutet inte påverkats av detta. Styrelsens enhälliga beslut i ärendet följde helt verkställande direktörens förslag som baserats på en rangordning som upprättats av en internationell panel av ledande forskare.

Björn Brandt
sekreterare

Karin Markides
vald justerare

Ingvar Carlsson
ordförande